

Η ΠΡΩΤΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΗΣ ΕΝΑΤΗΣ

Τό 1900 ό διάσημος, και γνωστός στό 'Αθηναϊκό κοινό, διευθυντής τής Φιλαρμονικής, Φέλιξ Βάιγκαρτερ, είχε τήν εξαιρετική τύχη νά γνωρίσει στίς Βρυξέλλες μιά αὐτόπτη μάρτυρα τοῦ τελευταίου αὐτοῦ θριάμβου τοῦ Μπετόβεν. Ήταν ἡ ἐννενηντάρα Κα Γκρέμπνερ, πού εἶχε λάβει μέρος, σά μέλος τής χορωδίας στήν πρώτη ἐκτέλεση τής 'Ενάτης, πού δόθηκε στίς 7 Μαΐου τοῦ 1824 στή Βιέννη. Τήν ἐποχή ἐκείνη ἡ κυρία αὐτή ἦταν δεκάετη χρονῶν. Κι ἐτά τήν ἀνιμνηστική της, λοιπόν αὐτή ἀφήγηση ὁ Βάιγκαρτερ ἀνιφέρει :

Στίς δοκιμές και κατά τήν ἡμέρα τής συνζυλλίας, ὁ Μπετόβεν γιά νά μπορεῖ ν' ἀκούει—δοο τοῦ ἐπέτρεπε ἡ βαρκοῖα του—τοποθετήθηκε ἀνάμεσα στούς ἐκτελεστές. Μπροστά του εἶχε ἕνα ἀναλόγιο, και πάνω σ'αὐτό ἦταν τοποθετημένη ἡ κερτιούρα τοῦ ἔργου του. Ή σεβαστή λοιπόν Κα Γκρέμπνερ—νερότρη τότε δεσποινίς— δέν ἀπέχε παρα μερικά βήματα ἀπό τό ἀνάλογο του, σέ τρόπο πού εἶχε διαρκῶς μπροστά στά μάτια της τό Μπετόβεν. Μαῦ τῶν ζωγράφους λοιπόν ἔτσι, ὅπως μᾶς τόν μετᾶδωσε κι' ἡ ἱστορική παράδοση. Δηλαδή σάν ἕναν ἀντρα κοντόχοντρο μᾶ ρωμάλεο, λιγάκι σωματώδη, μέ πρόσωπο κόκκινο και βλογιοκομμένο και μέ μάτια μαύρα και διαπερατικά. Τά μυλλία του ἦσαν γκριζα και πέφτανε διαρκῶς πάνω στό μέτωπό του, τοῦφες τοῦφες. Ή φωνή του ἦταν βαθειά και ἡχηρή, σά μπάσσοο. Μιλοῦσε λίγο, σκυμμένος πάντα μέσα στήν καρτιούρα του.

Βλέποντάς τον νά μή μπορεῖ νά παρακολουθήσει ἀκουστικά τήν ὀρχήστρα και τή χορωδία ἐνωθεος μιά βαθειά τριγική ἐντύπωση. Γιατί παρ' ὅλο πού φαινότανε πῶς παρακολουθοῦσε ἀπό τήν ἀνάγνωση, τήν ἐκτέλεση τοῦ ἔργου, ἐν τούτοις γυρνοῦσε πολλά φύλλα μαζεμένα στό τέλος κάθε κομματιοῦ. Κατά τήν ὥρα τής ἐκτέλεσης κά τιοιοσ τόν κτύπησε στόν ὄμο και τόν γύρισε πρὸς τό κοινό. Βλέποντας τίς κινήσεις τῶν χειροκροτημάτων και τῶν μνητηλίων, ὁ τοῦλίθηε και τότε τό κοινό ξέσπασε σ' ἀκράτητο ἐνθουσιασμό. Ἀπερίγραπτη ἦταν ἡ ἐντύπωση πού ἄφηρε ἡ πρώτη αὐτή ἐκτέλεση τοῦ ἔργου του πού και τή διάρκειαι τής ἐκτέλεσής του, τό δέκοπταν ἐξωφρενικά χειρογροτήματα. Θυμάται, λέει, ἡ κ. Γκρέμπνερ, μιά ἀπό τίς διακοπές αὐτές—στό ἀπότομο μπάσιμο τῶν τυμπάνων στό σκέρτσό— Ἀυτό ἴδωσε τήν ἐντύπωση μιάς ἀστραφετήος ἀνιλαμπής, πού προκάλεσε ἕνα ἀπότομο ξέσπασμα χειροκροτημάτων ἀκράτητο ἐνθουσιασμοῦ. Γι' αὐτόν πού γνωρίζει καλά τό Βιεννέζικο κοινό, αὐτό δέν τοῦ κάνει βέβαια τόση ἐντύπωση, γιατί και σήμερα ἀκόμη εἶχει μιά ἀξιοσημείωτη κι' ἀξιόλογη καλλιτεχνική εὐαισθησία, πού, τό κάνει νά νιώθει ἀμέσως τίς χαρακτηριστικές και συναρπαστικές λεπτομέρειες κάθε ἔργου. Μιά φράση καλοπαιγμένη ἡ καλοτραγουδημένη, ἀκόμη ἕνα ἐφέ πνευστοῦ ἡ ἐγγόρβου ὀργάνου, ἐκτελούμενο αὐθόρμητα ἡ κι' ἀνιπάντητα, τοῦ προξενεῖ μιάν ἄμεση ἀπήγηση. Ἐνῶ ὁ βόρειοιο Γερμανός, γιά νά σχηματίση μιά κρίση γιά τήν ἐκτέλεση, περιμένει τήν ἐκβαση τής συνολικής ἐντύπωσης. Δέν ὑπάρχει λοιπόν τίποτα τό ἐκπληκτικό σ' αὐτήν τήν ἐξαιρετικά πρωτότυπη διακοπή τῶν τυμπάνων στό σκέρτσο τής 'Ενάτης συμφωνίας, πού ἔγνε καταληπτό και κρίθηκε ἀπό τό κοινό στήν ὥρα του, σάν μιά αὐθόρμητη ἐμπνευση.

Μετᾶφραση. Γ. ΠΛΟΥΤΗ